

Protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag

BS Uniek Hoeven

*‘‘Als ze als kind niet altijd zo stil had hoeven zijn,
had ze vandaag misschien het hoogste lied gezongen.
Als ze als kind niet altijd zo alleen was geweest,
had ze vandaag misschien allang iemand gevonden.
Als ze als kind niet altijd zo bang had hoeven zijn,
had ze vandaag misschien van iemand durven houden.
Als ze als kind niet altijd zo ’n puinhoop had gezien,
had ze vandaag misschien kastelen kunnen bouwen.
Als ze als kind de warmte van de zomer had gekend,
was ze die warmte in haar winter nooit verloren.
Als ze als kind de warmte van een nest had gekend,
had het haar hele leven lang niet zo gevroren.
Als ze als kind niet al zo oud had hoeven zijn,
had ze vandaag nog een kinderlied gezongen.
Als ze als kind gewoon een kind had kunnen zijn,
was ze vandaag als een kind opnieuw begonnen.’’*

(Lislore Gerritsen)

Sinds 1 juli 2013 zijn basisscholen op grond van de Wet verplicht te werken met de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De meldcode is per 1 januari 2019 aangepast. Melden bij Veilig Thuis wordt bij vermoedens van acute en structurele onveiligheid de professionele norm. (De definities van acute en structurele onveiligheid zijn te vinden in de bijlage)

Een meldcode is een vijfstappenplan, dat ondersteunt bij het omgaan met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

De meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals wat te doen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het gaat hierbij niet alleen om vermoedens van fysiek geweld, maar ook om vermoedens van psychisch of seksueel geweld en vermoedens van verwaarlozing. Aan de hand van vijf stappen bepalen professionals of ze een melding moeten doen bij Veilig Thuis en/of er voldoende hulp kan worden ingezet.

De twee wettelijke meldrechten voor huiselijk geweld en voor kindermishandeling bieden alle beroepskrachten, het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld te melden, ook als zij daarvoor geen toestemming hebben van ouders of kind.

Als hoofdregel geldt dat de beroepskracht zich inspant om toestemming te krijgen voor zijn melding.

Als de ouder en/of kind zijn toestemming geeft, dan kan een melding worden gedaan.

Weigert de ouder en/of kind ondanks de inspanningen, zijn toestemming te geven, dan zal de beroepskracht een nieuwe afweging moeten maken.

- Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van de ouder en/of kind behartigen?
- Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
- Wat zorgt ervoor dat het niet mogelijk is toestemming te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die het gezin kan helpen?
- Zijn de belangen van de ouder zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de ouder heeft bij mijn zwijgen?
- Als ik besluit te spreken aan wie moet ik dan mijn informatie verstrekken zodat het geweld of mishandeling effectief kan worden aangepakt.

Iedere beroepskracht heeft op basis van het wettelijk meldrecht het recht om vermoedens van kindermishandeling, zonder toestemming van de ouder en/of kind, bij Veilig Thuis te melden.

Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de beroepskracht om, zonder toestemming van de ouder en/of kind, op verzoek van Veilig Thuis informatie over het kind en/of zijn ouders te verstrekken.

Zonder toestemming wil niet zeggen zonder medeweten. Als regel behoort de beroepskracht vooraf in gesprek te gaan met de ouder en/of kind over de signalen en over zijn voornemen om een melding te doen. In dit gesprek behoort hij de ouder ook uitdrukkelijk de ruimte te geven om te reageren op de signalen en op het voornemen van een melding. Pas daarna komt de beroepskracht tot een definitief besluit.

Vijfstappenplan Meldcode

Stap 1: Signaleren

*Kijk voor de signaleringslijst achter tabblad signalen.
Leg alle signalen vast in Esis.*

Stap 2: Overleg met directie / intern begeleider en raadpleeg eventueel Veilig Thuis

*Overleg met de directie en/of intern begeleider.
Zet een verslag in Esis.
Raadpleeg eventueel Veilig Thuis.*

Stap 3: Gesprek met de ouder

*Kijk voor tips achter tabblad: tips.
Bereid het gesprek voor samen met de directie en/of intern begeleider.
Zet een verslag in Esis.*

Stap 4: Wegen van huiselijk geweld/kindermishandeling

In overleg met de directie en/of intern begeleider bepaal je op basis van stap 1 t/m 3 of er vermoeden is van huiselijk geweld of kindermishandeling.

In overleg met de directie en/of intern begeleider bepaal je of er vermoeden is van acute of structurele onveiligheid.

Leg dit vast in Esis.

Stap 5: Neem twee beslissingen

1. Is melden noodzakelijk?

Melden is noodzakelijk als er sprake is van

- acute onveiligheid
- structurele onveiligheid

2. Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk?

Hulp verlenen is mogelijk als:

- De professional in staat is om effectieve/passende hulp te bieden of organiseren.
- De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp.
- De hulp leidt tot duurzame veiligheid.

Indien hulp verlenen op basis van een van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis

Stappenplan bij signalen van kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast in ESIS. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die je als leerkracht bij de leerling of in de interactie tussen ouder en leerling waarneemt. In de signalenlijst vind je een overzicht van de signalen.

Maak bij het signaleren van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag gebruik van de signaleringslijst Huiselijk geweld en kindermishandeling uit de bijlage.

In deze fase observeer je de leerling in de klas en eventueel daarbuiten waardoor je de signalen in kaart kunt brengen.

Het is gebruikelijk om in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die je opvallen, krijg je een beeld waardoor je ook met informatie van de ouder de situatie in kaart kunt brengen. Daarnaast observeer je de ouder en het kind tijdens overige contactmomenten. Je verzamelt alle signalen waardoor je duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen legt je schriftelijk vast in ESIS. Leg in het leerlingdossier de volgende gegevens vast:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen je ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf je signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een medewerker die hierin geschoold is (bijvoorbeeld een orthopedagoog).

Betreffen de signalen kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de directie, conform de Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht). In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Overleg met directie / intern begeleider en raadpleeg eventueel Veilig Thuis

Bespreek de signalen met de intern begeleider en/of directie.

De intern begeleider of directie zal altijd (anoniem) advies vragen bij Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat je je zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Ook zal de intern begeleider de casus (anoniem) inbrengen bij de Jeugdprofessional op school.

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, neem dan direct contact op met de Intern begeleider/directie ongeacht de situatie.

Er zal dan door de intern begeleider of directie direct contact opgenomen worden met Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan doen we zo nodig in hetzelfde gesprek een melding zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet. In noodsituaties kunnen we overigens ook contact zoeken met de Spoedeisende zorg (SEZ) 088 0666999

Stap 3: Gesprek met de ouder

Na het overleg met directie en/of intern begeleider, volgt een gesprek met de ouder. Omdat openheid een belangrijke grondhouding is, is het belangrijk zo snel mogelijk in gesprek te gaan met ouders om de signalen te bespreken. Het gesprek met ouders plan je altijd in samenspraak met de intern begeleider en/of directie. Samen bekijk je wie bij het gesprek aanwezig zal zijn.

1. Leg de ouder het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de signalen, dat wil zeggen de feiten die je hebt vastgesteld en de waarnemingen die je hebt gedaan.
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen je hebt gezien, gehoord en waargenomen.
5. Leg het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie.

- Herkent de ouder de situatie?
- Hoe gedraagt de leerling zich thuis?
- Hoe reageert de ouder daarop?
- Hoe gaat het opvoeden thuis?
- Hoe reageert de leerling hierop?
- Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen?
- Wat vindt de ouder daarvan?
- Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen.

Je geeft bij de ouder aan dat je de casus binnen het ZAT (intern begeleider-jeugdprofessional-GGD) zal bespreken. Op basis daarvan zal er een beslissing genomen worden of we hulp gaan organiseren of een melding zullen doen.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak heeft, kun je dit traject afsluiten. Je kunt de leerling en de ouder binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleiden.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder, die van jezelf, of die van een ander in het geding is;
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met je zal verbreken en de school zal verlaten.

Bij het vragen van advies bij Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Stap 4: Wegen van huiselijk geweld / kindermishandeling

Weeg samen met de intern begeleider en/of directie op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Maak hiervoor gebruik van het afwegingskader.

Neem bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling contact op met Veilig Thuis.

De intern begeleider zal advies inwinnen binnen het ZAT.

Stap 5: Beslissen: melden noodzakelijk of is hulp verlenen/organiseren (ook) mogelijk

Stap 5.1: Melden en bespreken met de ouder

Kun je de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermen, of twijfelt je er aan of je hiertegen voldoende bescherming kunt bieden, dan overleg je met de intern begeleider en/of directie wie de volgende stappen zet:

- meld je vermoeden bij Veilig Thuis
- sluit bij je melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij je melding met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Besprek de melding vooraf met de ouder.

1. Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de ouder uitdrukkelijk om een reactie.
3. In geval van bezwaren van de ouder, overleg op welke wijze je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast.
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. Doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouder over de melding kun je afzien:

- als de veiligheid van de leerling, die van jezelf, of die van een ander in het geding is;
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder daardoor het contact met je zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen.

Stap 5.2: Hulp organiseren en effecten volgen

Meen je, in samenspraak met de intern begeleider en/of directie, op basis van de afweging in stap 4, dat je de leerling en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan in samenspraak met de jeugdprofessional (CJG) de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp;
- doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Met de jeugdprofessional (CJG) bespreken we de hulpvraag van school en ouders, beoordelen we de hulpvraag, stellen een aanpak vast, vragen we handelingsadviezen voor de leerkracht en/of intern begeleider en vragen we advies over verdere hulp.

In samenspraak met de intern begeleider en/of directie, bespreek je met de ouder de uitkomst van de bespreking in het ZAT. Bespreek met de ouder de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder. Geef informatie en maak afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. Verwijs de ouder door en vraag daarna of de ouder is aangekomen bij de hulp.

Maak met de ouders afspraken over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling. Stel een handelings- of begeleidingsplan op en voer dit uit. Deel de uitkomst van deze bespreking met de ouders.

Verantwoordelijkheden van BS Uniek in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt BS Uniek er zorg voor dat:

Directie/intern begeleider:

- de meldcode opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de zorgstructuur van de organisatie;
- ervoor zorgen dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.
- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (Wie doet wat wanneer) en deze in de meldcode vastlegt;
- deelneemt aan het ZAT;
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt Veilig Thuis voor advies of melding;
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

Leerkracht:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider of andere betrokkenen, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider of andere betrokkenen.

Loopt een kind direct gevaar bel Spoedeisende Jeugdzorg en maakt u zich ernstig zorgen en is er geen hulpvraag bij ouders bel naar Veilig Thuis! Alle nummers zijn te vinden op de website http://www.halderberge.nl/58622/Hulp_bij_spoedsituaties.

Probleem	Organisatie	Contact	Uitleg
Tijdelijk onderdak en begeleiding bij psychische problemen	Huisarts of huisartsenpost voor doorverwijzing GGZ	Bel huisarts of huisartsenpost	
Gevaar voor kind of ouders	Spoedeisende zorg (SEZ)	088 0666999	Bij acute spoed wanneer een kind of een ouder gevaar loopt. Bijvoorbeeld door een agressieve partner
Huiselijk geweld en/of kindermishandeling	Veilig thuis	0800 2000	Voor meldingen en advies bij (vermoeden van) kindermishandeling of huiselijk geweld.
Medische problemen of acute lichamelijke verzorging	Huisarts of huisartsenpost	Bel huisarts of huisartsenpost	
(Praten over) zelfmoord	113online	0900 0113	Naast bellen kun je ook online met iemand praten
Ernstige zorg over opvoed- of opgroeisituatie van kind	Raad van de Kinderbescherming	076-5255800	

Spreekuren wijkteams

Hoeven: Het Punt, Halderberg 74

Inloopspreekuur Dinsdag 10.30 uur – 12.00 uur

CJG	Telefoon en email	Aanwezig	Taakverdeling scholen
Yvonne Severins	06-24961399 y.severins@halderberge.nl	Ma- di- wo ocht-do	(voor)schoolse voorzieningen, (buiten)schoolse opvang, basisscholen Hoeven.
Ilona Christianen	06-24960858 i.christianen@halderberge.nl	Ma-di-do	(voor)schoolse voorzieningen, (buiten)schoolse opvang, basisscholen Hoeven. Voorgezet onderwijsscholen Oudenbosch: Markland college en Prinsentuin (VMBO groen)
RIA			
Carla Kuiper	06-23384601 c.kuiper@halderberge.nl	Ma- di- do ocht- vrij ocht	

Bijlage: Definities van acute en structurele onveiligheid

ACUTE ONVEILIGHEID

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen.

STRUCTURELE ONVEILIGHEID

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Bijlage: signaallijst.

Signalen van kindermishandeling (4-12 jaar)

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

- **Lichamelijk welzijn:**
 - Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden;
 - Groeiachterstand;
 - Te dik;
 - Slecht onderhouden gebit;
 - Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen;
 - Kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan;
 - Oververmoeid;
 - Vaak ziek;
 - Ziektes herstellen slecht;
 - Kind is hongerig;
 - Eetstoornissen;
 - Achterblijvende motoriek;
 - Niet zindelijk op leeftijd dat het hoort.

- **Gedrag van het kind:**
 - Timide, depressief;
 - Weinig spontaan;
 - Passief, lusteloos, weinig interesse in spel;
 - Apathisch, toont geen gevoelens of pijn;
 - In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld;
 - Labiel;
 - Erg nerveus;
 - Hyperactief;
 - Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst;
 - Negatief lichaamsbeeld;
 - Agressief, vernielzucht;
 - Overmatige masturbatie.
 - Tegenover andere kinderen:
 - Agressief;
 - Speelt weinig met andere kinderen;
 - Wantrouwend;
 - Niet geliefd bij andere kinderen.

Tegenover ouders:

- Angstig, schrikachtig, waakzaam;
- Meegaand, volgzaam;
- Gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders.

Tegenover andere volwassenen:

- Angst om zich uit te kleden;
- Angst voor lichamelijk onderzoek;
- Verstijft bij lichamelijk contact;
- Angstig, schrikachtig, waakzaam;
- Meegaand, volgzaam;
- Agressief;
- Overdreven aanhankelijk;
- Wantrouwend;
- Vermijdt oogcontact.

• **Overig:**

- Plotselinge gedragsveranderingen;
- Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd;
- Slechte leerprestaties;
- Rondhangen na school;
- Taal- en spraakstoornissen.

• **Gedrag van de ouder:**

- Onverschillig over het welzijn van het kind;
- Laat zich regelmatig negatief uit over het kind;
- Troost het kind niet;
- Geeft aan het niet meer aan te kunnen;
- Is verslaafd;
- Is ernstig (psychisch) ziek;
- Kleedt het kind te warm of te koud aan;
- Zegt regelmatig afspraken af;
- Vergeet preventieve inenting;
- Houdt het kind vaak thuis van school;
- Heeft irreële verwachtingen van het kind;
- Zet het kind onder druk om te presteren.

• **Gezinssituatie:**

- Samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen;
- Sociaal isolement;
- Alleenstaande ouder;
- Partnermishandeling;
- Gezin verhuist regelmatig;
- Slechte algehele hygiëne.

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

- **Lichamelijk welzijn:**
 - Verwondingen aan geslachtsorganen;
 - Vaginale infecties en afscheiding;
 - Jeuk bij vagina en anus;
 - Pijn in bovenbenen;
 - Pijn bij lopen of zitten;
 - Problemen bij plassen;
 - Urineweginfecties;
 - Seksueel overdraagbare aandoeningen.

- **Gedrag van het kind:**
 - Drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken;
 - Afkeer van lichamelijk contact;
 - Maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek;
 - Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik;
 - Zoekt seksuele toenadering tot volwassenen.

Bijlage: afwegingskader

1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?
Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier
Ja: Ga verder met afweging 2.

2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van (vermoedens van) acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?
Nee: Ga verder met afweging 3
Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.

3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?
Nee: Melden bij Veilig Thuis
Ja: Ga verder met afweging 4.

4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Ofwel: Ben ik in staat de hulp in samenwerking met de betrokkenen te bieden of organiseren?
Nee: Melden bij Veilig Thuis
Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.

5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?
Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.
Ja: hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.